

POSTANOWIENIE

Dnia 17 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot

w sprawie z odwołania R. O.,
od decyzji Ministra Sprawiedliwości z 18 sierpnia 2023 r. nr DKO-IV.[...]
o odmowie udzielenia płatnego urlopu dla poratowania zdrowia,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w
dniu 17 lipca 2024 r.,
w przedmiocie wniosku Ministra Sprawiedliwości z 3 lipca 2024 r. o wyłączenie
sędziów Sądu Najwyższego: T.D., E.K. i J.N. od rozpoznania sprawy I NO 48/23,

odrzuca wniosek.

[P.S.]

[P.F.]

UZASADNIENIE

Pismem z 3 lipca 2024 r. Minister Sprawiedliwości wniósł o wyłączenie
sędziów Sądu Najwyższego: T.D., E.K. i J.N. od rozpoznania sprawy I NO 48/23.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o wyłączenie sędziów podlegał odrzuceniu.

1. W pierwszej kolejności wskazać należy, że wniosek złożony został
przez podmiot nieposiadający zdolności sądowej.

Zgodnie z ustawą sędziemu można udzielić płatnego urlopu dla poratowania zdrowia w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, jeżeli leczenie to wymaga powstrzymania się od pełnienia służby (art. 93 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, tekst jedn.: Dz.U. 2024, poz. 334 ze zm., dalej również: „p.u.s.p.”). Urlopu dla poratowania zdrowia udziela Minister Sprawiedliwości (art. 93 § 3 p.u.s.p.). W przypadku odmowy udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia sędziemu przysługuje w terminie 14 dni od dnia otrzymania odmowy odwołanie do Sądu Najwyższego (art. 93 § 4 p.u.s.p.).

Co do zasady, Ministrowi Sprawiedliwości nie przysługuje zdolność sądowa, jako że Minister nie posiada osobowości prawnej. Prawo do udziału Ministra Sprawiedliwości w postępowaniu sądowym musi wynikać z konkretnego przepisu prawa, zaś w ustawie Prawo o ustroju sądów powszechnych, regulujących kwestie materialne w przedmiotowej sprawie, oraz w Kodeksie postępowania cywilnego, normującym postępowanie sądowe, brak jest regulacji przyznającej Ministrowi Sprawiedliwości zdolność sądową.

2. Niezależnie od powyższego należy odnotować, że Minister Sprawiedliwości nie jest uczestnikiem niniejszego postępowania. O ile bowiem nie ulega wątpliwości, że sprawa z odwołania od decyzji Ministra Sprawiedliwości o odmowie udzielenia płatnego urlopu dla poratowania zdrowia ma charakter sprawy publicznej, o tyle zauważyć należy, że zgodnie z decyzją ustawodawcy stosuje się do niej przepisy Kodeksu postępowania cywilnego. W przepisach tych brak jest zaś odpowiednika art. 25 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn. Dz.U. 2024, poz. 935, dalej: „p.p.s.a.”) statuującego zdolność sądową organu administracji publicznej, jak również art. 32 p.p.s.a. określającego wprost organ, którego działalność, bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania jest przedmiotem skargi, jako stroną postępowania.

W świetle powyższego uznać należy, że Ministrowi Sprawiedliwości nie przysługuje status uczestnika postępowania, którym określa się w pismach kierowanych do Sądu Najwyższego. Z tego wynika również, iż Minister Sprawiedliwości nie może skutecznie formułować i składać wniosków procesowych, które podlegałyby rozpoznaniu przez Sąd.

Już tylko z opisanych wyżej względów wniosek Ministra Sprawiedliwości o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego: T.D., E.K. i J.N. od rozpoznania sprawy I NO 48/23 podlegał odrzuceniu.

3. Bez względu na powyższe zauważyć należy, że zgodnie z art. 49 § 1 k.p.c., niezależnie od przyczyn wymienionych w art. 48 k.p.c., sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie.

W kontekście rozpoznawanego wniosku w szczególności podkreślić należy zwrot ustawowy „w danej sprawie”. Minister Sprawiedliwości w żaden sposób nie wyjaśnił, jaki związek mają sędziowie objęci wnioskiem o wyłączenie ze sprawą odwołania od decyzji Ministra Sprawiedliwości z 18 sierpnia 2023 r. o odmowie udzielenia płatnego urlopu dla poratowania zdrowia, poprzestając jedynie na ogólnych uwagach dotyczących ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018, poz. 3).

4. Przypomnieć jednocześnie należy, że o możliwości wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy nie decyduje samo subiektywne przekonanie strony o braku bezstronności sędziego, ale wystąpienie w konkretnej sprawie okoliczności uzasadniających to odczucie. W ocenie Sądu Najwyższego uzasadnienie wniosku o wyłączenie sędziów nie zawiera zaś jakichkolwiek zasadnych okoliczności, które mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziów objętych wnioskiem w sprawie I NO 48/23.

Po pierwsze podkreślić należy, że przepis art. 9a ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (tekst jedn.: Dz.U. 2021, poz. 269 ze zm.), jest przepisem powszechnie obowiązującym, zaś twierdzenia Ministra Sprawiedliwości, o jego niekonstytucyjności pozostają gołosłowne i nie są w żaden sposób usprawiedliwione. Faktem notoryjnym jest, że niekonstytucyjność wskazanego przepisu nie została stwierdzona we właściwym postępowaniu. Wobec powyższego nie można przyjąć, aby Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana w trybie ww. ustawy, nie miała należytego umocowania w ramach systemu prawnego określonego w Konstytucji RP.

Po drugie, uchwała połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. BSA I-4110-1/20, na którą powołuje się w uzasadnieniu Minister Sprawiedliwości i z której wywodzi naruszenie zasady bezstronności i nieważność postępowania, utraciła moc obowiązującą na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 20 kwietnia 2020 r. sygn. U 2/20, a zatem nie można z niej dekodować norm prawnych, które pozwalały uznać sąd za nienależycie obsadzony.

Na marginesie odnotować należy, że zgodnie z treścią wskazanej uchwały, „[n]ienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018, poz. 3), jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności”. Minister Sprawiedliwości, przywołując wskazaną uchwałę, pominął całkowicie implikacyjny charakter wypowiedzi Sądu Najwyższego, usuwając z niej jej konstytutywny element, czyli rację w postaci „naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności” w konkretnych okolicznościach.

Po trzecie, treść uzasadnienia wniosku Ministra Sprawiedliwości zdaje się częściowo przeczyć jego zasadniczej tezie. Z jednej bowiem strony we wniosku o wyłączenie sędziów Minister Sprawiedliwości kwestionuje status objętych nim sędziów Sądu Najwyższego powołanych po 2017 r. wskazując, że ich udział skutkować będzie nieważnością postępowania, z drugiej zaś, w odpowiedzi na odwołanie R.O. z dnia 25 października 2023 r. (data prezentaty Sądu Najwyższego), odwołuje się szeroko do orzecznictwa Sądu Najwyższego, przy czym każde z przywołanych w piśmie orzeczeń, czyli wyrok z: [...], wydawane zostało w składach Sądu Najwyższego, w których zasiadały wyłącznie osoby

powołane na urząd sędziego Sądu Najwyższego po 2017 r., w tym jeden z objętych wnioskiem sędziów. Podobnie w uzasadnieniu zaskarżonej wnioskiem decyzji Minister Sprawiedliwości przytacza trzy wyroki Sądu Najwyższego ([...]) (błędna sygnatura: we wskazanym dniu w sprawach NO Sąd Najwyższy wydał dwa postanowienia: postanowienie w sprawie [...] i postanowienie w sprawie [...]); z [...]). Każde ze wskazanych orzeczeń wydane zostało w składach Sądu Najwyższego, w których zasiadały wyłącznie osoby powołane na urząd sędziego Sądu Najwyższego po 2017 r., w tym objęty wnioskiem o wyłączenie sędziego. Jednocześnie podkreślić należy, że zarówno w zaskarżonej decyzji, jak i odpowiedzi na odwołanie, Minister Sprawiedliwości nie powołał jakiegokolwiek innego orzecznictwa.

W świetle powyższego *prima facie* niezrozumiałe wydaje się rozumowanie Ministra Sprawiedliwości, który twierdzi, że orzekanie w sprawie przez wskazanych we wniosku sędziów prowadzić może do naruszenia zasady bezstronności postępowania sądowego i skutkować nieważnością postępowania, a jednocześnie, zarówno zaskarżoną decyzję, jak i odpowiedź na odwołanie opiera wyłącznie na orzeczeniach wydanych z udziałem sędziów Sądu Najwyższego powołanych na urząd po 2017 r., w tym objętych wnioskiem o wyłączenie.

5. Biorąc powyższe pod uwagę, a także przyjmując racjonalność wnoszącego o wyłączenie sędziów, uznać należy, że wniosek Ministra Sprawiedliwości nie znajduje oparcia w przepisach prawa i ukierunkowany jest wyłącznie na pogłębienie chaosu prawnego, ze szkodą dla obywateli, wymiaru sprawiedliwości, a w konsekwencji Rzeczypospolitej Polskiej.

6. Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[P.S.]

[P.F.]

